

Agata BURZYŃSKA*

Natalia CZACHOROWSKA**

UWAGI NA TEMAT SYTUACJI GOSPODARCZEJ POLSKI W CZASACH PANDEMII COVID-19

Zarys treści: Niniejszy artykuł podejmuje zagadnienie ekonomiczno-społecznych skutków pandemii koronawirusa. Kryzysy gospodarcze spowodowane zachorowaniami na COVID-19 dotykają w mniejszym lub większym stopniu każdy kraj. Na próbę zostały wystawione unie gospodarcze i walutowe, a decyzje rządów wywoływały zróżnicowane skutki na skalę globalną. Celem artykułu jest próba włączenia się do dyskusji nad społeczno-gospodarczymi skutkami pandemii koronawirusa. Zaplanowana analiza i ocena wymagała podzielenia treści na trzy zasadnicze części. W pierwszej przedstawiono sytuację tuż przed i bezpośrednio po ogłoszeniu stanu epidemii w Polsce. W drugiej, dokonano analizy polskiej gospodarki oraz przedstawiono skutki pandemii w trzech wybranych branżach. Czarny łabędź – pandemia koronawirusa był silnym szokiem dla gospodarki, która mimo tysięcy przegranych branż wyłoniła również niewielkie grono zwycięzców. Podpunkt stanowi pole do polemiki pomiędzy zwolennikami keynesowskiego interwencjonizmu, a misesowskim leseferyzmem. W trzeciej ostatniej części pracy, przybliżono zmiany zachodzące na polskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji studentów. Kwestia studentów i uczniów stanowi swoistą refleksję nad pozycją młodych ludzi na rynku pracy w czasie koronawirusa. Podsumowanie to autorski komentarz, refleksja nad podejmowanymi problemami – pandemia koronawirusa to nie tylko ogromne straty liczone w miliardach dolarów i milionach ludzkich istnień – to także lekcja pokory i ogromny sprawdzian solidarności dla całego świata.

Słowa kluczowe: COVID-19, turystyka, handel, studenci, gospodarka.

---

* Studentka studiów II stopnia na kierunku Ekonomia, Koło Młodych Ekonomistów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

** Studentka studiów II stopnia na kierunku Ekonomia, Koło Młodych Ekonomistów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

Wprowadzenie

10 grudnia 2019 roku w Polsce był dniem niezwykle radosnym dla większości Polaków – Olga Tokarczuk, wybitna polska pisarka, już za kilka godzin miała odebrać literacką Nagrodę Nobla. Polskie portale rozpisywały się na temat doniosłego ceremoniału oraz zaszczytu, który spotkał autorkę takich dzieł jak „Bieguni” czy „Księgi Jakubowe”¹. Po drugiej stronie globu, w prowincji Wuhan, do lekarza trafia 57-letnia sprzedawczyni krewetek Wei Guixian ze wzmożonymi objawami przeziębienia. Choć chińscy medycy zdawać by się mogło zbagatelizowali ten i dziesiątki podobnych przypadków, to niespełna miesiąc później „The Lancet” wyznaczył Wei na pacjentkę zero „nowego koronawirusa”². Nie do końca wiadomo, czy pierwsze kilkanaście dni bezczynności służb medycznych wynikało z opieszałości pracowników ochrony zdrowia, czy z domniemanego, rzekomego zakazu mówienia o „chińskim wirusie”. Takie tuszowanie danych zarzucał komunistycznym władarzom ambasador USA w Wielkiej Brytanii Woody Johnson³.

Wraz z nastaniem nowego roku kalendarzowego sytuacja w Wuhan była już częściowo poza kontrolą lokalnych władz, przez co świat dowiedział się o „tajemniczym zapaleniu płuc, które wymaga izolacji chorych”⁴. Taka informacja początkowo rozpatrywana była raczej w kontekście ciekawostki, aniżeli śmiertelnej, niezwykle groźnej choroby. Kolejny miesiąc jednak wymusił na władzach poszczególnych krajów wprowadzenie pierwszych restrykcji – w tym także i Polski. Od 25.01.2020 roku na lotnisku im. Fryderyka Chopina w Warszawie badano podróżujących z Chin, a sześć dni później Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny rozpoczął pierwsze badania nad pacjentami podejrzanymi o infekcję SARS-CoV-2. Próbkę i wymazy częściowo były analizowane w pobieżnie przygotowanych warszawskich laboratoriach, a częściowo także i w Berlinie, gdzie funkcjonowała w pełni sprawna i kompleksowo przygotowana aparatura badawcza⁵.

---

¹<https://www.bankier.pl/wiadomosc/We-wtorek-Olga-Tokarczuk-odbierze-literackiego-Nobla-7786954.html>, (25.11.2020).

²<https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2820%2930183-5>, (25.11.2020).

³<https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1463983,usa-koronawirus-chiny-narazily-swiat-na-niebezpieczenstwo.html>, (25.11.2020).

⁴<https://www.dw.com/pl/tajemnicza-choroba-p%C5%82uc-w-chinach/a-51846368>, (25.11.2020).

⁵<https://www.medicover.pl/o-zdrowiu/pandemia-koronawirusa-na-swiecie-i-w-polsce-kalendarium,7252,n,192>, (21.04.2021).

Kolejny miesiąc można określić mianem prewencji i wstępą fazą przygotowań do nadejścia epidemii. Główne działania podzielono na dwie grupy: edukację (np. przeciwdziałanie fałszywym informacjom, tworzenie infografik oraz spotów informacyjnych) oraz obserwację poczynań sąsiednich krajów. Wraz z nadejściem marca w Polsce zdiagnozowano pacjenta zero – Mieczysława Opałkę⁶.

Podczas gdy część mediów skupiała się na rozmowach z pacjentem zero, inna grupa mówiła o pierwszym „covidowym skandalu”, którego autorką była Jadwiga Caban-Korbas, dyrektorka ślubickiego Sanepidu. Na oficjalnej konferencji prasowej usłyszeć można było szczegóły z życia prywatnego pana Mieczysława oraz takie stwierdzenia jak „no spoko spoko, obejmiemy nadzorem szpitale”, „nie całujcie się [...] ze swoim mężem, po co chłopca zarazić”, a nawet intonację piosenki „Jak się masz, kochanie?”⁷. Po wystąpieniu, które bardziej przypominało telewizyjny talk show, aniżeli komunikat organu państwowego pojawiły się pytania: czy na pewno tak powinna wyglądać praca rządowych instytucji? Jakie są powody tego optymizmu? Co z prawami pacjenta i RODO?

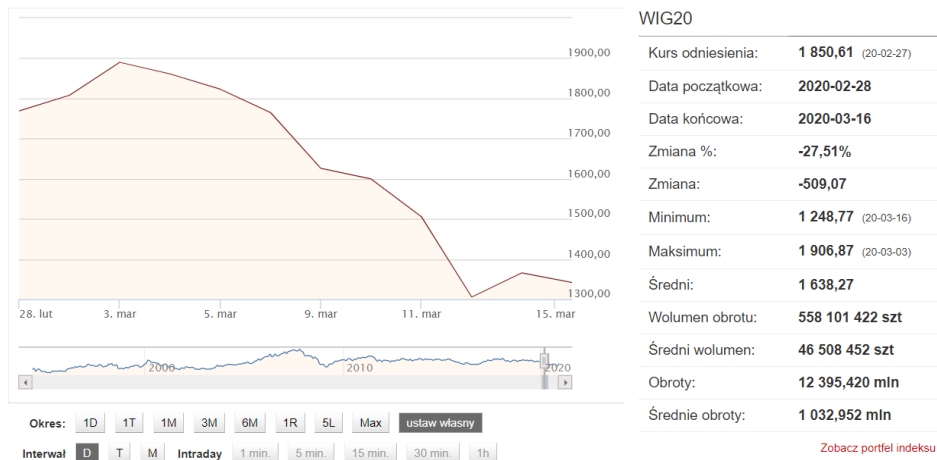
Równoległe narastała panika na polskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, która tak głębokich spadków nie odnotowała nawet w trakcie kryzysu z 2008 roku. Niepokoje inwestorskie dało się wyczuć już końcem lutego; na przestrzeni 7 dni, od 21 do 28 lutego 2020 roku indeks WIG-20 stracił na wartości blisko 300 złotych, czyli około 13%. Spektrum poniższych spadków ukazują wykresy 1 oraz 2, które zostały przedstawione poniżej. Prawdziwą katastrofą okazały się jednak pierwsze dwa tygodnie marca: w okresie 14-dniowym inwestorzy mogli zaobserwować spadek o blisko 27,5% wartości, z poziomu 1906,87 PLN do 1305,73 PLN⁸.

Panika inwestorska nie była jednak nieuzasadniona – polskim przedsiębiorcom groziła utrata płynności finansowej, a w dłuższej perspektywie bankructwo. Odwoływano imprezy masowe (10.03.2020), kolejne uczelnie wyższe zawieszały działalność (11.03.2020), a już w dwa tygodnie po pierwszych obostrzeniach, dokładnie od 24 marca wprowadzono zakaz przemieszczania się poza uzasadnionymi przypadkami. Wobec tak drastycznych zmian konieczne było w przedsiębiorstwach cięcie kosztów, w tym także poprzez redukcje etatów. Kolejne firmy zawieszały swoje działalności lub ogłaszały niewypłacalność, a reżim sanitarny zmienił prywatne mieszkania w gabinety pracy zdalnej, e-learningu oraz wirtualne centra handlowe.

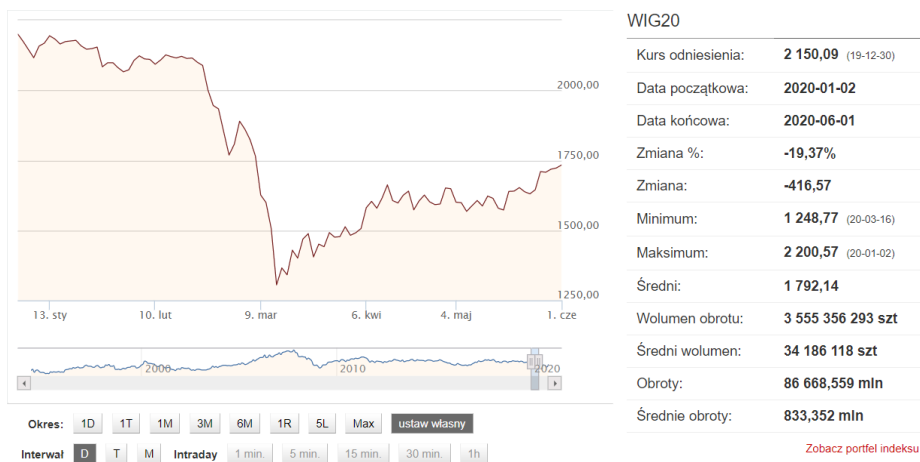
⁶ <https://www.medonet.pl/koronawirus/koronawirus-w-polsce,koronawirus-w-polsce--kim-byl-pacjent-zero--jak-sie-czuje-,artykul,21379457.html>, (21.04.2021).

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=0D__ERF7nMg, (25.11.2020).

⁸ <https://notowania.pb.pl/instrument/PL9999999987/wig20>, (25.11.2020).

Wykres 1. Spadek indeksu WIG20 w okresie 28.02.2020-15.03.2020

Źródło: <https://notowania.pb.pl>.

Wykres 2. Spadek indeksu WIG20 w okresie 1.01.2020-1.06.2020

Źródło: <https://notowania.pb.pl>.

Celem artykułu jest próba włączenia się do dyskusji nad społeczno-gospodarczymi skutkami pandemii koronawirusa. Okres pandemii na nowo definiuje układ sił politycznych i rynkowych, a rozmaite branże poddane są badaniu w zakresie elastyczności i przystosowywania się do zmiennych realiów. Szereg zmian, restrykcje gospodarcze, ludzkie cierpienia i emocje składają się na doświadczenie i wiedzę, którą zwykło się określać jako „nowa

rzeczywistość”. Niniejsze wprowadzenie pozwala zrozumieć dynamikę sytuacji, która z każdym kolejnym dniem redefiniuje życie miliardów osób i tempo pracy wielu milionów przedsiębiorstw. Dalsza część pracy przybliży codzienność funkcjonowania trzech wybranych branż: turystycznej, gastronomicznej oraz pośredników w dostawie żywności, która u jednych była powodem do świętowania, u innych zaś wywoływała łzy rozpacz i bezsilności. Nieodzowną częścią dynamicznych zmian gospodarczych była również intensywna przemiana rynku pracy, której poświęcony został drugi podpunkt artykułu. Na szczególną uwagę zasługują studenci, którzy ze względu na swoje położenie życiowe oraz sytuację prawną na rynku pracy zasługują na odrębne rozpatrzenie swojego przypadku. Całość obserwacji i przedstawionych informacji zebrano w podsumowaniu stanowiącym zbiór przemyśleń i rekomendacji Auterek.

Sytuacja branży gastronomicznej, turystycznej oraz dostawców żywności

Już na przełomie stycznia i lutego 2020 roku dla wielu obserwatorów stało się jasne, że pierwsze branże, które ucierpią wskutek SARS-CoV-2 będzie szeroko rozumiany transport oraz turystyka. Gałąź transportowa miała jednak przewagę nad rekreacyjnymi wyjazdami, gdyż import i eksport dóbr mógł, a nawet musiał dalej się odbywać. Spedytorzy więc mogli przystosować się do nowych obostrzeń i restrykcji, podczas gdy biura podróży, organizatorzy wycieczek i inne biznesy związane z turystyką były skazywane na samodzielne znalezienie rozwiązania w tej trudnej sytuacji.

Dobłą inicjatywę zaproponowała Polska Organizacja Turystyczna, która na swojej stronie internetowej apelowała o nieodwoływanie podróży⁹. Propozycją miała być bezpłatna zmiana terminu wycieczki, noclegu czy przelotu, która była lepszą alternatywą aniżeli całkowita rezygnacja z wyjazdu. Na portalach społecznościowych pojawiło się specjalne oznaczenie `ZmienTerminNieOdwołuj` oraz `#PolandDontCancelPostpone`, pod którymi umieszczano wpisy dla turystów planujących wyjazd w okresie epidemicznym do Polski. Pomysł został bardzo szybko wdrożony przez hotele, restauracje, a nawet znalazł posłuch wśród osób prowadzących tematyczne strony i blogi podróżnicze¹⁰.

Mimo solidarnego przekładania wyjazdów, które wykazywało społeczeństwo zarówno polskie, jak i zagraniczne, część działalności nie

---

⁹<https://www.pot.gov.pl/pl/nawosci/wiadomosci-z-pot/nie-odwoluj-podrozy-zmien-termin-wspierajmy-turystyke>, (05.12.2020).

¹⁰<https://www.pasazer.com/news/43663/zmienterminnieodwoluj,akcja,polskiej,branzy,turystycznej.html> (21.04.2021).

poradziła sobie z zamrożeniem gospodarczym, restrykcjami podróźniczymi i obawami samych wczasowiczów. Tylko w marcu i kwietniu 2020 roku zamkniętych lub zawieszonych zostało 2108 przedsiębiorstw z branży turystycznej, które funkcjonowały w Polsce tj. 10,8% całego sektora podróży. Wyższy odsetek odnotowali tylko taksówkarze (4922 zamknięte lub zawieszone firmy – 13,2% gałęzi), zaś porównywalny – kultura i sztuka (1197 firm zamkniętych lub zawieszonych, czyli 10,4% ogółu działalności kulturalnej). Dla lepszego zrozumienia, jak mocno poszkodowana została branża turystyczna, warto zwrócić uwagę na ogólny odsetek zamkniętych lub zawieszonych działalności, który w danym czasie wyniósł około 3,1-3,2%¹¹.

Statystyka ta budzi niepokój. Z jednej strony upadek każdego biznesu wiąże się z ogromną tragedią ludzką i skomplikowaniem sytuacji materialnej, z drugiej zaś jest to problem gospodarczy. Każdy podmiot branży turystycznej przecież płaci szereg danin, jak chociażby opłaty klimatyczne. Warto pamiętać o turystach, którzy chętnie wydają swoje pieniądze na lokalne atrakcje. Tylko w 2018 roku wpływy dewizowe z tytułu turystyki w Polsce sięgnęły 61,05 mld PLN¹². Dla porównania – roczny koszt wszystkich programów socjalnych na rok 2020 ustalono na poziomie 66 mld PLN, a wydatki na opiekę zdrowotną szacuje się na 109 mld PLN¹³. Podobne zjawisko odnotowano praktycznie w każdym kraju Unii Europejskiej, co wymagało stanowczej, acz rozsądnej reakcji ze strony Komisji Europejskiej. Efektem konsultacji społecznych jest między innymi komunikat zawierający rekomendację przywrócenia ruchu turystycznego na okres wakacyjny z zachowaniem szczególnej ostrożności i specjalistycznych restrykcji. Krok ten z pewnością był potrzebny dla państw takich jak Francja, Hiszpania, Włochy czy Niemcy, które znajdują się w gronie 10 najchętniej odwiedzanych krajów na świecie¹⁴.

Odwołując się do cytowanych wcześniej badań portalu aleo.com, można odnieść złudne wrażenie, że branża gastronomiczna nie była tak mocno poszkodowana, jak przedstawiały to media czy sami restauratorzy. Marzec i kwiecień 2020 roku były miesiącami, w których zamknięto 1966 przedsiębiorstw, co stanowi 4,4% rynku, jednak odwoływanie się wyłącznie do tej statystyki byłoby sporym niedopowiedzeniem¹⁵. Bowiem,

---

¹¹<https://aleo.com/pl/infografiki/wplyw-koronawirusa-na-przedsiębiorcow>, (05.12.2020).

¹²<https://www.msit.gov.pl/pl/turystyka/badania-ryнку-turystycz/8446,PODSTAWOWE-DANE-STATYSTYCZNE-TURYSTYKA-W-ROKU-2018.html>, (05.12.2020).

¹³<https://www.politykazdrowotna.com/48807,morawiecki-ponad-5-proc-pkb-na-zdrowie-w-2020-r>, (05.12.2020).

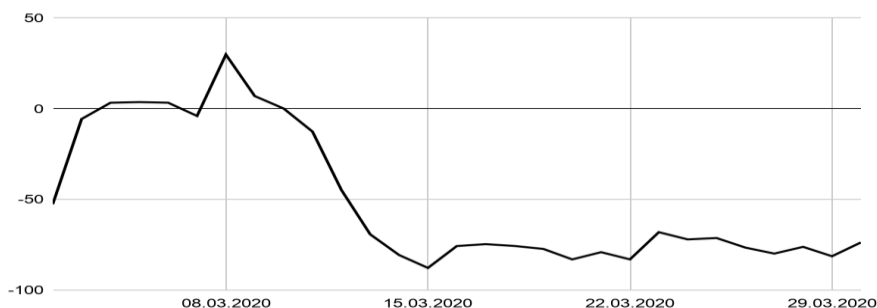
¹⁴<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>, (05.12.2020).

¹⁵<https://aleo.com>, op. cit., (05.12.2020).

bardzo wielu restauratorów zdecydowało się na dalsze prowadzenie biznesu mimo nieopłacalności takiego postępowania. Nie działało to jednak z zapatrzeniem na ekonomiczny interes właścicieli lokali gastronomicznych – za takim działaniem przemawiały szlachetne idee i społeczna odpowiedzialność biznesowa. Głównym bodźcem do pracy mimo odnotowywania strat była chęć wydawania posiłków seniorom mającym trudności w samodzielnym funkcjonowaniu oraz formacjom mudnurowym i personelowi medycznemu w podziękowaniu za ich ofiarną pracę¹⁶.

Wykres 3 powstał na podstawie danych z ponad 200 lokali gastronomicznych w całej Polsce, a jego celem jest pokazanie, jak ogromne koszty ponieśli właściciele restauracji tylko w marcu 2020 roku. Na cały 30-dniowy okres badań przypadło 5 dni, w których nie odnotowano strat, a były to kolejno 4, 5, 6 marca (po około 3-3,5% zysku), rekordowy 8 marca (Dzień Kobiet wygenerował zysk w postaci 29,9%) oraz 9 marca (zysk równy 7%). Można byłoby w ten poczet wprowadzić również 10 marca, jednak zysk wynoszący 0,14% nie stanowi niespodziewanego dopływu gotówki. Pozostałe dni naznaczone są spektakularnymi stratami; druga połowa marca oscylowała wokół poziomu -75%, zaś wskaźniki w tym okresie wykazały „najlepszy” wynik w wysokości 68% ujemnego zysku.

Wykres 3. Przychody dzienne restauracji w marcu 2020 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: badań Nomee/ BI Polska.

Zmniejszenie strat przy tak trudnej sytuacji wymagało od restauratorów kreatywności i solidarnego podejścia, a zarówno pierwsza, jak i druga fala wiązały się z marketingiem internetowym. Media społecznościowe, takie jak Facebook, Twitter czy Instagram stały się głównym miejscem spotkań na linii restaurator-klient. Przeciwdziałać bankructwu (bowiem trudno tu mówić

¹⁶<https://www.forbes.pl/biznes/koronawirus-w-polsce-akcje-restauratorow/s242drm>, (05.12.2020).

o zyskowym działaniu) mogli wyłącznie Ci, którzy prowadzili ożywiony dialog ze swoimi odbiorcami i oferowali im atrakcyjne propozycje. Przykładowo, restauracja Grana Padano we Wrocławiu zaoferowała vouchery o wartości 50, 70, 100 i 150 złotych, jednak nabywając taki produkt płaciło się wyłącznie 80% ceny; pozostałe 20% była formą gratyfikacji ze strony właścicieli włoskiej gastronomii. MOABurger, czyli nowozelandzki burger house również zlokalizowany w stolicy Dolnego Śląska zaoferował 15% rabatu dla osób odbierających zamówienie osobiście, a 17.11.2020 cały dochód został przekazany na jednorazowe premie dla pracowników lokalu. Jednak zdecydowanie najciekawszą i najgłośniejszą propozycją marketingową były działania fast-foodowej sieci Burger King zlokalizowanej w Wielkiej Brytanii. Tweet z 2 listopada 2020 roku oznaczony został tytułem „Zamawiajcie z McDonald’s” (czyli największego konkurenta na rynku), a jego dalsza część nawoływała do wsparcia nie globalnego koncernu, ale milionów ludzi zatrudnionych w branży gastronomicznej na całym świecie¹⁷. Na samym końcu grafiki znajdowała się informacja odnośnie możliwości zamawiania jedzenia poprzez takeaway (zamówienie na miejscu lub w aplikacji mobilnej oraz odbiór na wynos), drive thru (zamówienie i odbiór przy zewnętrznym okienku z poziomu samochodu) oraz dostawę do domu.

Usługi dostawców oraz przedsiębiorstw pośredniczących w dowozie produktów spożywczych, dań gotowych i innych dóbr konsumpcyjnych okazały się nową potrzebą nie tylko lokali gastronomicznych, ale i obywatele przerażonych wizją wyjścia na zewnątrz. Jak przyznaje firma Glovo w wywiadzie dla Business Insider Polska, wzrost dostaw produktów ze sklepów spożywczych wzrósł o 88% porównując sobotę 14.03 z sobotą 7.03 (warto przypomnieć, że pierwsze restrykcje wprowadzono 10.03.2020, a było to zawieszenie działalności placówek oświatowych). Ten sam dostawca deklaruje również wzrost zamówień na linii restauracja-klient aż o 300-400% porównując obecną sytuację do „okresu sprzed koronawirusa”. Przekłada się to również na wzrost zainteresowania aplikacjami do składania zamówień; według rankingu AppStore (platforma dystrybucyjna na urządzenia Apple) Glovo zajmowało 8. miejsce pod względem popularności w marcu 2020 roku, zaś w Google Play (platforma na urządzenia z Androidem) było to miejsce 15¹⁸. Jeżeli można mówić o jakiegokolwiek branży, która zyskała na pandemii COVID-19, to z pewnością będzie to właśnie rynek dostawców żywności. Sukces ten jednak szybko przerodził się w chciwą hegemonię, o której głośno mówili kolejni

¹⁷Witryna <https://twitter.com/BurgerKingUK/status/1323246831686606851/photo/1>, (05.12.2020).

¹⁸<https://businessinsider.com.pl/firmy/koronawirus-w-polsce-dostawy-bezdotykowe-restauracje-chca-dowozic/zvf70rb>, (05.12.2020).

właściciele restauracji. Problemem były nie tylko honoraria wiążące się ze świadczeniem usług na rzecz lokali gastronomicznych, ale także wysokie prowizje od zamówionych posiłków. Opłaty dla dostawców mogły sięgać od 13% do nawet 40% wysokości zamawianego posiłku, co ledwo starczyło na pokrycie kosztu netto wyprodukowania dania. Opowiadali o tym właściciele restauracji: pan Rafał Nowicki z Łodzi w wywiadzie dla spidersweb.pl¹⁹ oraz pan Krzysztof Gałkowski z Warszawy w rozmowie z businessinsider.com.pl²⁰. Jak sami przyznawali, nie mogli mówić o zarobku; cały dochód przeznaczony był na zatowarowanie, wynagrodzenia pracownicze, utrzymanie lokalu oraz rozliczenia z dostawcami.

Wobec takich oskarżeń nie pozostała bierna sieć polskich dostawców, pyszne.pl. Odniosła się bezpośrednio do zarzutów pana Rafała Nowickiego, jednak w podobnym tonie wypowiadają się konkurencyjne do pyszne.pl działalności. Tak wysokie prowizje usprawiedliwione są – zdaniem dostawców – nie tylko samą usługą dowozu żywności, ale również działaniem marketingowym, które pozwala na znalezienie restauracji w agregatorze gastronomicznym. Kolejnym argumentem przemawiającym za taką stawką jest “aktywna pomoc w rozwoju” poprzez doradców, trenerów biznesu i całego spektrum narzędzi analitycznych. Problematyczny jest jednak fakt, że pozycja dostawców stała się na tyle silna, a w pewnym sensie wręcz monopolistyczna, że to oni, a nie lokalne restauracje dyktują warunki współpracy. Sytuacja stała się na tyle zaogniona, że Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów podjął decyzję o wszczęciu kontroli oraz postępowania wyjaśniającego, czy działania pośredników nie naruszają prawa krajowego lub Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Na dzień dzisiejszy nie została wydana oficjalna decyzja będąca podsumowaniem i zamknięciem niniejszego przypadku.

Sytuacja studentów na rynku pracy

Nie jest tajemnicą, że w wielu przedsiębiorstwach – od branży fast fashion przez gastronomię, aż po pracę fizyczną w magazynie – studenci i osoby młodociane zatrudniane są w oparciu o umowy zlecenie lub umowy o dzieło. Dzieje się tak na skutek trzech czynników:

- wysokich kosztów związanych z umową o pracę,
- swobodą kształtowania umowy cywilnoprawnej oraz
- społecznego przyzwolenia na takie działanie.

---

¹⁹<https://spidersweb.pl/bizblog/pyszne-pl-kontra-restauracje/>, (05.12.2020).

²⁰<https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/wysokie-prowizje-od-restauracji-uber-eats-pysznepl-wolt-glovo/98c0vbg>, (05.12.2020)

Pierwsza kwestia jest raczej wynikiem systemu i decyzji politycznych, których konsekwencje musi ponosić każdy z nas; ponad 25% wynagrodzenia trafia do organów państwowych z tytułów składek społecznych lub podatków. Zwolnienie z opodatkowania wynagrodzeń dla osób przed 26. rokiem życia teoretycznie miało być bonusem dla młodocianych pracowników, w praktyce zaś stało się idealnym pretekstem dla pracodawców, by wszystkich studentów zakontraktować umowami zlecenia. Drugi powód jest złudnym poczuciem wolności: student, który nie jest usatysfakcjonowany podjętym zatrudnieniem, może natychmiast wypowiedzieć umowę zlecenia. Dokładnie z tego samego prawa może jednak skorzystać pracodawca i w dowolnym momencie może rozwiązać umowę, powołując się na artykuł 746 Kodeksu Cywilnego²¹. Trzeci zaś czynnik to kompromis pomiędzy brakiem doświadczenia studenta (często jest to pierwsze w życiu zatrudnienie), a stosunkowo prostym zakresem obowiązków. Młodzi więc chętnie przystają na ten typ zatrudnienia, tłumacząc sobie że na umowie o pracę dostaliby niższą kwotę netto lub że wartością dodaną do tego typu zatrudnienia jest zaufanie i pierwszy wpis do CV.

Pandemia COVID-19 podzieliła przedsiębiorstwa zatrudniające studentów na dwie grupy: w jednej znalazły się działalności, które musiały zaprzestać swojej działalności (wszelkie sklepy w galeriach handlowych), w drugiej zaś możliwe było funkcjonowanie, jednak konieczne było dostosowanie się do reżimu sanitarnego (restauracje i gastronomia typu fast-food). Niezależnie od miejsca zatrudnienia czy profilu działalności, osoby z umowami zlecenie były w pierwszej kolejności zagrożone wysokim ryzykiem utraty pracy właśnie ze względu na prostotę rozwiązania stosunku prawnego. Taki trend uwidocznił się również w statystykach – podaje portal strefabiznesu.pl, powołując się na dane dr Dominika Buttlera z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. 4 na 5 zatrudnionych studentów studiów magisterskich świadczy swoje usługi w oparciu o umowy cywilnoprawne. Co dziesiąta osoba z tego grona otrzymała wypowiedzenie w okresie krajowego lockdownu, zaś kolejne 15% została poddana ograniczeniom w swojej pracy. Oznacza to, że co czwarty student zatrudniony na umowie zlecenie lub umowie o dzieło miał styczność ze zmianami rynkowymi, które bezpośrednio wiązały się z epidemią²². Odzwierciedleniem sytuacji rynkowej jest raport „Rynek pracy w czasie COVID-19” przygotowany przez organizację audytorsko-doradczą Grant

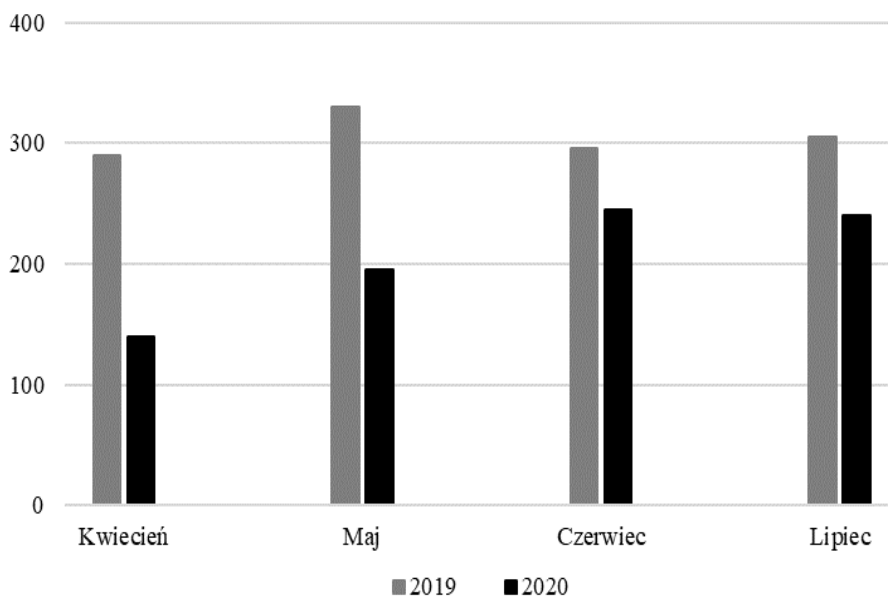
²¹<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf>, (06.12.2020).

²²<https://strefabiznesu.pl/praca-na-studiach-a-koronawirus-oto-formy-pomocy-dla-pracujacych-studentow/ar/c10-15070780>, (06.12.2020).

Thornton²³, w którym przedstawiono szeroki przekrój informacji związanych z ofertami pracy. Wnioski z Raportu mogą być wartościowym indykatorem dla osób poszukujących zatrudnienia w najbliższym czasie. Na podstawie powyższych badań i informacji zaprezentowano najciekawsze wyniki wraz z krótkim omówieniem poszczególnych rezultatów (wykres 4 i 5).

Na wykresie 4 zauważyć można wyraźne dysproporcje, które wynikają z szoku na rynku pracy. Redukcja etatów wraz z dynamicznymi zmianami przyniosły bardzo ostrożne działania działów rekrutacyjnych. Największą różnicę zauważa się w analizie rok do roku w kwietniu – z 287,5 tysiąca nowych ofert pracy w 2019 roku po 12 miesiącach zaobserwowano ledwie 141,6 tysiąca nowych ogłoszeń. Wynika to przede wszystkim z dużej zmiany zapotrzebowania pracowniczego oraz odwrócenia trendu pracowników fizycznych na rzecz umysłowych, co wskazuje kolejny wykres.

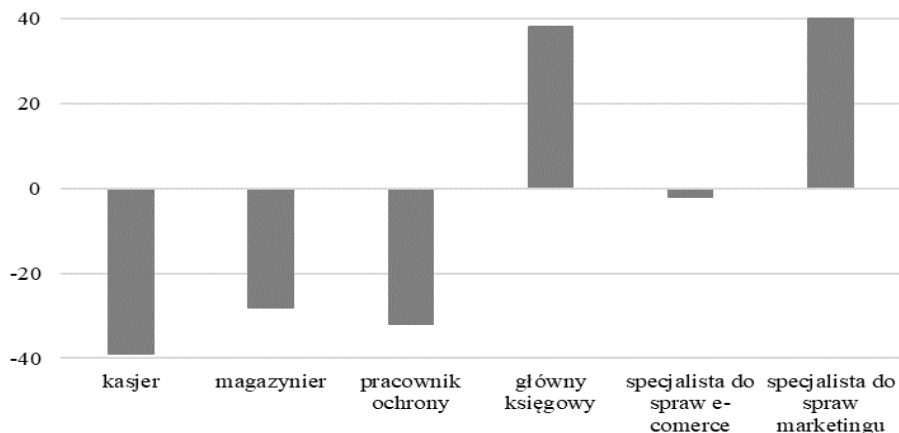
Wykres 4. Liczba nowych ofert pracy w roku 2019 i 2020 w analogicznych miesiącach na 50 najpopularniejszych portalach, (tys. ofert)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: badań Grant Thornton.

²³https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/08/Rynek-pracy-w-czasie-korona-wirusa-w-lipcu_RAPORT.pdf, (06.12.2020).

Wykres 5. Zmiana liczby nowych ofert pracy na 50 najpopularniejszych portalach, porównanie lipca 2020 do lipca 2019, (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: badań Grant Thornton.

Zawody tj. kasjer, magazynier oraz pracownik ochrony to typowe zawody fizyczne, które odnotowały zauważalny spadek popularności. Przez co można mówić o odwróceniu trendu z rynku pracownika na rynek pracodawcy. Zupełnie inaczej wygląda sytuacja pracowników umysłowych – osoby związane z finansami, marketingiem i szeroko rozumianym biznesem online mogą nie tylko być pewne zatrudnienia, ale i z łatwością znajdą nowe propozycje. Największym powodzeniem cieszą się specjaliści do spraw marketingu (wzrost o 40%) oraz główni księgowi (wzrost o 37%), na niełaskę skazani są kasjerzy (spadek o 39%) i pracownicy ochrony (spadek o 30%).

Na podstawie powyższego Raportu można wysunąć trzy tezy, którymi warto kierować się w trakcie poszukiwań nowego miejsca pracy:

1. Kompetencje specjalistyczne i kierunkowe są niezwykle pożądane.
2. Zawody związane z ekonomią, finansami, zarządzaniem i marketingiem to wciąż pewne i stabilne miejsca zatrudnienia.
3. Wśród pracowników wykonujących zadania fizyczne prędzej wystąpi wzmoczona rotacja, aniżeli wśród pracowników umysłowych.

Jak zatem kierować swoją ścieżką kariery, by być atrakcyjną osobą na rynku pracy dotkniętym epidemicznymi zmianami? Przede wszystkim, warto wyspecjalizować się w danej dziedzinie – dogłębna znajomość jednego lub dwóch tematów na pewno lepiej wpłynie na zatrudnienie, niż pobieżna wiedza na temat pięciu dziedzin. Działalnościami, które pozostają niewrażliwe na zmiany koronawirusowe są usługi związane z prowadzeniem własnej firmy (księgowość), doradztwo wizerunkowe (marketingowcy), usługi finansowe

(personel banku) oraz szeroko rozumiany e-commerce. Warto unikać miejsc, w których normą jest częsta rotacja personelu – w takich firmach przyzwyczajając się trzeba do pasywnego podejścia ze strony kierownictwa, wszak zawsze znajdzie się inna osoba na stanowisko pracownika fizycznego. Konieczna będzie także cierpliwość i wytrwałość w szukaniu nowego zatrudnienia – rynki te mają tendencję do powracania do modelu rynku pracodawcy, gdzie liczba zgłoszeń przekracza liczbę wakatów, przez co znalezienie pracy idealnej może być o wiele trudniejsze, niż mogłoby się to wydawać.

Podsumowanie

Epidemia koronawirusa to historia, która dzieje się na naszych oczach – na bieżąco można śledzić postępy poszczególnych państw w walce ze śmiertelnie działającym patogenem i wyciągać wnioski z kolejnych rozporządzeń, uchwał, sankcji czy rekomendacji. Ważnym elementem debaty publicznej jest włączanie się do dyskusji nad nowymi rozwiązaniami i obserwowanymi skutkami pandemii. Oczywiście jest jednak, że zarówno ekonomiczne, jak i społeczne koszty pandemii przyjdzie zapłacić kolejnym pokoleniom. Nie tylko rząd powinien w najbliższym okresie zmienić postępowanie, ale również społeczeństwo powinno skoncentrować się na solidarnym działaniu w trosce o wspólne dobro. To od tego zależy jakie będą rozmiary strat poniesionych w wyniku walki z COVID-19. Przestrzeganie reżimu sanitarnego oraz zastąpienie własnych przekonań opiniami eksperckimi to dwa najważniejsze kroki, które pomogą poprawić sytuację gospodarczą Polski. Niestety, liczne wypowiedzi osób zaliczanych do grona tzw. koronasceptyków pokazują, jak ogromne wyzwanie stoi przed nami wszystkimi. Dla niektórych osób lekcja pokory i umiejętność wyzbycia się dumy i przekonania o własnej wszechwiedzy może być przeszkodą nie do przebrnięcia.

Przeprowadzone badania i własne obserwacje bieżącej sytuacji w Polsce pozwalają na sformułowanie następujących postulatów:

1. Człowiek wciąż niewiele wie o otaczającym go świecie, a w starciu z naturą dalej stoi na przegranej pozycji.
2. Mimo szeregu narodowych przywar i wad, Polacy potrafią zjednoczyć się w trudnych sytuacjach, czego dowodzą liczne akcje solidarności.
3. Rezerwy finansowe należy tworzyć zarówno w gospodarstwach domowych, jak również w prowadzonej działalności gospodarczej.
4. Praca zdalna bardzo często może być równie efektywna, co tradycyjnie stosowany model obecności w siedzibie firmy.
5. Każdą statystykę można przekłamać w imię danej idei, dostosować pod własne oczekiwania lub użyć jako narzędzie manipulacji.

6. Czarne łabędzie w ekonomii nie są reliktem przeszłości, a tym bardziej abstraktem nieosiągalnym dla polskiej rzeczywistości.
7. Samoizolacja i kwarantanna to najlepsi nauczyciele cierpliwości, kreatywności oraz umiejętności odpoczynku.
8. Rynek e-commerce w Polsce jest niemal w pełni przygotowany do zastąpienia fizycznych sklepów i stacjonarnych punktów.
9. Nauczanie zdalne to ogromna szansa do przełamywania barier oraz stopniowego wychodzenia ze strefy komfortu.
10. Mimo wszystko, naturalną potrzebą człowieka jest kontakt z innymi.

Bibliografia

1. <https://aleo.com/pl/infografiki/wplyw-koronawirusa-na-przedsiębiorców>
2. <https://www.bankier.pl/wiadomosc/We-wtorek-Olga-Tokarczuk-odbierze-literackiego-Nobla-7786954.html>
3. <https://businessinsider.com.pl/firmy/branza-gastronomiczna-a-epidemia-koronawirusa-spadek-przychodow-w-marcu-2020/v74lvt2>
4. <https://businessinsider.com.pl/firmy/koronawirus-w-polsce-dostawy-bezdotykowe-restauracje-chca-dowozic/zvf70rb>
5. <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/wysokie-prowizje-od-restauracji-uber-eats-pysznepl-wolt-glovo/98c0vbg>
6. <https://www.dw.com/pl/tajemnicza-choroba-p%C5%82uc-w-chinach/a-51846368>
7. <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>
8. <https://www.forbes.pl/biznes/koronawirus-w-polsce-akcje-restauratorow/s242drm>
9. <https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1463983,usa-koronawirus-chiny-narazily-swiat-na-niebezpieczenstwo.html>
10. https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/08/Rynek-pracy-w-czasie-koronawirusa-w-lipcu_RAPORT.pdf
11. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf>
12. <https://www.medicover.pl/o-zdrowiu/pandemia-koronawirusa-na-swiecie-i-w-polsce-kalendarium,7252,n,192>
13. <https://www.medonet.pl/koronawirus/koronawirus-w-polsce,koronawirus-w-polsce--kim-byl-pacjent-zero--jak-sie-czuje-,artykul,21379457.html>
14. <https://www.msit.gov.pl/pl/turystyka/badania-rynku-turystycz/8446,PODSTAWOWE-DANE-STATYSTYCZNE-TURYSTYKA-W-ROKU-2018.html>
15. <https://notowania.pb.pl/instrument/PL9999999987/wig20>

16. <https://www.pasazer.com/news/43663/zmienterminnieodwoluj,akcja,polskiej,branzy,turystycznej.html>
17. <https://www.politykaszrowotna.com/48807,morawiecki-ponad-5-proc-pkb-na-zdrowie-w-2020-r>
18. <https://www.pot.gov.pl/pl/nawosci/wiadowosci-z-pot/nie-odwoluj-podrozy-zmien-termin-wspierajmy-turystyke>
19. <https://spidersweb.pl/bizblog/pyszne-pl-kontra-restauracje/>
20. <https://strefabiznesu.pl/praca-na-studiach-a-koronawirus-oto-formy-pomocy-dla-pracujacych-studentow/ar/c10-15070780>
21. <https://twitter.com/BurgerKingUK/status/1323246831686606851/photo/1>
22. https://www.youtube.com/watch?v=0D__ERF7nMg

COMMENTS ON THE ECONOMIC SITUATION OF POLAND DURING THE COVID-19 PANDEMIC

This article deals with the economic and social consequences of the coronavirus pandemic. Economic crises caused by COVID-19 disease affect every country to a greater or lesser extent. Economic and monetary unions have been put to the test, and government decisions have had varying effects on a global scale. The aim of the article is to try to join the discussion on the socio-economic consequences of the coronavirus pandemic. The planned analysis and evaluation required dividing the content into three main parts. The first one presents the situation just before and immediately after the announcement of the epidemic in Poland. The second one analyzes the Polish economy and presents the effects of the pandemic in three selected sectors. Black Swan – The coronavirus pandemic was a strong shock to the economy, which, despite thousands of losing industries, also emerged a small group of winners. The sub-item is a field for polemics between supporters of Keynesian interventionism and Misesian laissez-faire. In the last part of the work, the changes taking place on the Polish labor market are discussed, with particular emphasis on the situation of students. The issue of students and pupils is a specific reflection on the position of young people on the labor market during the coronavirus. The summary is an authorial commentary, a reflection on the problems taken – the coronavirus pandemic is not only huge losses counted in billions of dollars and millions of human lives – it is also a lesson in humility and a huge test of solidarity for the whole world.

Keywords: COVID-19, tourism, trade, students, economy.

Podziękowania

Szczególne podziękowania dla Pani dr Kamili Radlińskiej za zmotywowanie do napisania powyższego artykułu oraz okazane wsparcie merytoryczne.